

Posvetovanja

XXII. ZBOROVANJE SLOVENSКИH ZGODOVINARJEV BREŽICE—KRŠKO, 27.—29. 9. 1984

Dvaindvajsetič v svojem tradicionalnem štetju so se letos v zadnjih septembrskih dneh sešli slovenski zgodovinarji v Brežicah in Krškem. Stabilizacija na vseh ravneh se je poznala tudi temu, še vedno najuglednejšemu srečanju zgodovinarjev, saj se je skrčilo od štirih dni na dva delovna dneva in običajno strokovno ekskurzijo. Tudi udeležba je nekoliko upadla, okoli 200 se jih je zbralo letos. Vsebinsko pa zborovanje ni bilo tako okrnjeno, čeprav je nastopilo nekaj manj referentov (Celje 1982, 22, letos 16). Organizacijo zborovanja je izpeljala Zveza zgodovinskih društev Slovenije in njeno društvo v Novem mestu, poudariti velja tudi velik prispevek Posavskega muzeja in razumevanje ter konkretno pomoč obeh občinskih družbenopolitičnih skupnosti.

Zborovanje je ohranilo svoje temeljne značilnosti, ostalo je srečanje zgodovinarjev z različnih področij dela, šolnikov, muzealcev, arhivistov in raziskovalcev, ostali so tematski sklopi, ki ustrezajo različnim osnovnim usmeritvam, ostala okrogla miza in strokovna ekskurzija.

Uvodni sklop predavanj je predstavljala krajevna tematika, v kateri so udeleženci dobili nekaj poglobljenih informacij o posavskem območju v različnih zgodovinskih obdobjih. Posebej je bilo veliko domače moči, saj je že uvodoma Miroslav Kambič, predsednik obč. skupščine Brežice in sveta posavskih občin, presenetil s prikazom razvojnih problemov območja po drugi svetovni vojni, od kustosov domačega Posavskega muzeja so nastopili trije. Mitja Guštin je pripravil prerez skozi starejša (pra)zgodovinska obdobja in ga bogato ilustriral z diapozitivi objektov, najdb in izkopavanj. Posavje je namreč arheološko izredno bogato, kar kaže na gosto poselitev v več zgodovinskih obdobjih, pa tudi na sistematična izkopavanja vsaj v zadnjih desetletjih. Etnologinja Ivanka Počkar je predstavila poseben način predelave sadja, slivarjenje oziroma izdelovanje princl na bližnjem Bizeljskem, kar je sicer že predhodno izviralo (sledilo) v oživiljenem poskusu lupljenja sliv in bogati razstavi v Posavskem muzeju; Vlasta Dejak pa je iz programa proučevanja narodnoosvobodilnega boja predstavila Gorjanski bataljon. Dr. Jože Koropec je govoril o zgodovini slovenskega Posavja v prvi polovici 16. stoletja. V okviru »krajevnega dela« sta nastopila tudi dr. Tone Ferenc in dr. Janko Prunk s problemoma, ki presegata krajevni okvir. Prvi je prispeval poglobljen prikaz rezultatov svojega raziskovanja izganjanja Slovencev v času druge svetovne vojne, ki je prav na območju Posavja doseglo največji obseg. Dr. Prunk je s prikazom Radičeve penetracije v Slovenijo — največ uspeha je imel prav v Posavju — prispeval k poznavanju političnega življenja v Sloveniji v prvem desetletju jugoslovanske države.

Drugi tematski sklop je obravnaval gospodarsko zgodovino, kar je bilo zdaj drugič glavna tema zborovanja (prvič v Celju 1982 — o virih za gospodarsko

zgodovino). To pot so bile na vrsti neagrane panoge na Slovenskem. Ambiciozno zastavljen načrt, da zborovanja spodbujajo sistematično raziskovanje gospodarske zgodovine, manj raziskovane, a hkrati ene primarnih panog v zgodovini vsakega naroda, posebej pa v marksističnem pogledu na zgodovino, lavira med obsegom zadane si naloge in razpoložljivimi raziskovalnimi silami, saj bi lahko na prste ene roke našli raziskovalce, ki se ukvarjajo predvsem z gospodarskimi temami. Vsekakor pa bo postavitvev gospodarske zgodovine v žarišču zborovanj dala rezultate, manjše takoj, pomembne pa morda v prihodnosti, ko bo v lepših časih mogoče usmeriti na to področje več mladih moči.

Vsega tega se je zavedala tudi dr. Jasna Fischer, ki kot predsednica sekcije za družbeno in gospodarsko zgodovino usklajuje — usmerja to delo. V uvodnem referatu je govorila o vprašanih in nalogah raziskovanja zgodovine neagrarnih panog na Slovenskem. Za njo se je zvrstilo pet referentov, od katerih je vsak posegel na drugo področje neagrarnega gospodarstva. Mag. Vinko Rajšp je predstavil pregled dosedanjega raziskovanja in problematike zgodovine prometa na Slovenskem, dr. Darja Mihelič pa predcehovsko obrt in obrtno proizvodnjo v srednjem veku, mag. Stane Granda je v prikazu uveljavljanja domačega kapitala v drugi polovici 19. stoletja postavil nekaj tez, ki bodo najbrž spodbudile tudi razprave o političnem udejstvovanju Slovencev v tem času, dr. Walter Lukan je predstavil zadružno organizacijo Slovenske ljudske stranke v avstrijskem obdobju, Zdenko Čepič pa je orisal gospodarsko politiko v Sloveniji v letih 1945—1950.

Tretji tematski sklop je zajel zgodovino v šoli in razmišljanje o vlogi in zastopanosti zgodovine v slovenskem osnovnem in usmerjenemu izobraževanju; o skupnih programskih jedrih je uvodoma govoril Štefan Trojar. V svoji analizi je ugotovil, da razen nekoliko večjega števila ur, med obema primerjanima načrtoma ni bistvene razlike na stopnji osnovne šole, so pa večje na stopnji usmerjenega izobraževanja, kjer imajo skupna jedra različno didaktično osnovo, od slovenske so manj zahtevna, večji poudarek pa dajejo novejšim obdobjem.

Prvenka Turk in Marija Kremenšek sta z dvema koreferatoma govorili o zgodovini v interesnih dejavnostih, ki naj bi omogočile poglobljanje zgodovinskega poznavanja in mišljenja. Izraz stanja je, da se morajo za utrjevanje zgodovinske zavesti uporabljati prav interesne dejavnosti. Poudarimo še, da so prisotni na zadnjem plenarnem zasedanju podprli resolucijo predlagatelja dr. Boga Grafenauerja, v kateri zahtevajo, da se predmetu zgodovine vrne mesto osrednjega družboslovnega predmeta.

Posvetovanje je zaključila okrogla miza o reformaciji, ki si je ob jubilejnem letu (400-letnica izida slovenskega prevoda Biblije), kljub že nekaterim znanstvenim posvetovanjem na to temo, prizadevala osvetliti predvsem družbeno okolje reformacije ter družbeni in teološki nazor naših protestantskih pisav.

Bogat je bil program strokovnih ekskurzij, saj so si lahko udeleženci ogledali dva velika gospodarska objekta v Krškem; jedrsko elektrarno (od zunaj) in tovarno papirja in celuloze Djuro Salaj ter kapucinsko knjižnico v Krškem, medtem ko je bila celodnevna ekskurzija na Kozjansko in proti Sevnici. Kljub natrpanemu programu je le ostalo še nekaj časa za tradicionalni »občni zbor«, po novem delegatsko skupščino, Zveze zgodovinskih društev.

Damijan Guštin